

Regeringens proposition

1982/83: 53

om vissa åtgärder för att förbättra skatteuppbörden;

beslutad den 4 november 1982.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandens hemställan.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen aviseras en rad åtgärder för att bekämpa skattefusk och ekonomisk brottslighet. Sålunda förutskickas en lagrådsremiss med förslag till en skärpning av lagen mot skatteflykt. Lagrådsremissen kommer även att innehålla förslag om förlängning av preskriptionstiden för betalningsbrott enligt uppbördslagen. En utvidgning av tillämpningsområdet för preliminärskattebetalning genom A-skatt kommer också att föreslås.

Som ett första led i kampen mot skatte- och avgiftsundandraganden föreslås i propositionen vissa åtgärder för att förbättra uppbörden av skatter och allmänna avgifter.

Restavgift tas ut när en skatt eller allmän avgift inte betalas inom föreskriven tid. Avgiften är fast och utgår f. n. med 4 % av det obetalda beloppet dock med minst 10 kr. I propositionen föreslås att avgiften skall beräknas efter 6 %. Vidare föreslås en höjning till 50 kr. av det belopp som restavgiften minst skall utgå med.

B-skatt betalas i huvudsak av företag och egna företagare. Som huvudregel gäller att B-skatten för ett inkomstår skall motsvara den slutliga skatt som den skattskyldige debiterades föregående år. Detta innebär att den preliminära skatten beräknas med hänsyn till inkomster som den skattskyldige hade två år före det aktuella inkomståret. För att den preliminära skatten skall bli bättre avvägd föreslås i propositionen att B-skatt enligt huvudregeln skall utgå med 120 % av den slutliga skatten.

De nya bestämmelserna föreslås gälla från och med den 1 januari 1983.

Vidare redovisas i propositionen nya regler i upphandlingsförordningen i syfte att förhindra att företag, som inte betalar skatter och allmänna avgifter i föreskriven tid och ordning, anlitas som leverantörer till staten.

1 Förslag till

Lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)

Härigenom föreskrivs att 13 § och 58 § 1 mom. uppbördslagen (1953: 272)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §²

Preliminär B-skatt skall, om inte annat sägs nedan eller föranleds av särskilda omständigheter, utgå med belopp motsvarande den slutliga skatt, som har påförts den skattskyldige året före inkomståret, till den del sistnämnda skatt avser annat än utskiftnings-skatt, ersättningsskatt, skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956: 623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning. Vid beräkning av preliminär B-skatt skall, om möjligt, hänsyn tagas till preliminär A-skatt som den skattskyldige kan ha att betala på grund av förordnande enligt 3 § 3 mom. andra stycket.

Preliminär B-skatt skall, om inte annat sägs nedan eller föranleds av särskilda omständigheter, utgå med belopp motsvarande *120 procent* av den slutliga skatt, som har påförts den skattskyldige året före inkomståret, till den del sistnämnda skatt avser annat än utskiftnings-skatt, ersättningsskatt, skattetillägg eller förseningsavgift enligt taxeringslagen (1956: 623) eller sådan i denna lag inte omnämnd skatt eller avgift, vilken har påförts enligt bestämmelse i annan författning. Vid beräkning av preliminär B-skatt skall, om möjligt, hänsyn tagas till preliminär A-skatt som den skattskyldige kan ha att betala på grund av förordnande enligt 3 § 3 mom. andra stycket.

Har skattskyldig inte påförts slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året före inkomståret, men kan han antagas bli påförd sådan skatt enligt den årliga taxeringen året efter inkomståret, skall preliminär B-skatt beräknas med ledning av särskild taxering till statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt och statlig förmögenhetsskatt (*preliminär taxering*).

Preliminär B-skatt skall också beräknas med ledning av preliminär taxering, om det med sannolikhet kan antagas, att vid årlig taxering året efter inkomståret till statlig eller kommunal inkomstskatt taxerad inkomst kommer att avvika från motsvarande inkomst vid den årliga taxeringen året före inkomståret med minst en femtedel av sistnämnda inkomst, dock minst 2 000 kronor.

Preliminär B-skatt får beräknas på grundval av preliminär taxering även i annat fall än som sägs i andra eller tredje stycket, om särskilda omständigheter föranleder det. Sådana omständigheter kan föreligga exempelvis när det är fråga om nedsatt skatteförmåga eller om mer betydande skillnad mellan annars utgående preliminär skatt och påräknelig slutlig skatt.

¹ Lagen omtryckt 1972: 75.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 771.

² Senaste lydelse 1979: 489.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

58 §

1 m o m.³ Har skattskyldig eller arbetsgivare som gjort skatteavdrag underlåtit att inbetala skatt i tid och ordning, som är föreskriven i denna lag, skall restavgift utgå. Denna skall beräknas efter *fyra* öre för varje hel krona av den del av skatten, som sålunda inte har erlagts, dock ej mindre än *tio* kronor. Öretal som uppkommer vid denna beräkning skall rundas av till närmast högre hela krontal.

Arbetsgivare, som avses i första stycket, skall utöver restavgift erlagga tilläggsavgift för varje påbörjad tidrymd av sex månader utöver den första efter utgången av den uppbörds månad, under vilken skatten rätteligen skolat erläggas, intill dess skatten inbetalas eller av den lokala skattemyndigheten fastställs till betalning. Tilläggsavgift skall för varje sådan tidrymd beräknas till *fyra* öre för varje hel krona av den del av skatten, som inte har erlagts, dock ej mer än *tolv* öre för hel krona. Bestämmelserna i denna lag om restavgift tillämpas även i fråga om tilläggsavgift.

Vid tillämpning av bestämmelserna i detta moment jämföras med inbetalning av skatt att verkställighet har skett eller säkerhet har tagits emot enligt lagen (1978:880) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas, såvitt gäller 13 §, första gången i fråga om preliminär skatt för uppbördsåret 1983/84. Bestämmelserna i 58 § gäller i fråga om skatt som förfaller till betalning efter ikraftträdandet. I fråga om skatt, som en arbetsgivare underlåtit att innehålla gäller dock äldre bestämmelser om underlåtenheten avser skatt som belöper på tid före den 1 november 1982.

³ Senaste lydelse 1979: 489.

1 m o m. Har skattskyldig eller arbetsgivare som gjort skatteavdrag underlåtit att inbetala skatt i tid och ordning, som är föreskriven i denna lag, skall restavgift utgå. Denna skall beräknas efter *sex* öre för varje hel krona av den del av skatten, som sålunda inte har erlagts, dock ej mindre än *femtio* kronor. Öretal som uppkommer vid denna beräkning skall rundas av till närmast högre hela krontal.

2 Förslag till

Lag om ändring i stämpelskattelagen (1964: 308)

Härigenom föreskrivs att 37 § 2 mom. stämpelskattelagen (1964: 308)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 §²

2 mom. Har den skattskyldige underlåtit att betala skatt inom föreskriven tid, skall restavgift erläggas till beskattningsmyndigheten. Restavgiften skall utgå efter *fyra* öre för varje hel krona av den del av skatten som inte har erlagts i rätt tid, dock inte med mindre belopp än *tio* kronor. Öretal som uppkommer vid beräkning av restavgift jämnas till närmast högre hela kronantal.

2 mom. Har den skattskyldige underlåtit att betala skatt inom föreskriven tid, skall restavgift erläggas till beskattningsmyndigheten. Restavgiften skall utgå efter *sex* öre för varje hel krona av den del av skatten som inte har erlagts i rätt tid, dock inte med mindre belopp än *femtio* kronor. Öretal som uppkommer vid beräkning av restavgift jämnas till närmast högre hela kronantal.

Beskattningsmyndigheten får befria från skyldigheten att erlagga restavgift, när dröjsmålet med betalningen är obetydligt eller om det annars finns särskilda skäl.

Riksskatteverket får meddela föreskrifter i fråga om befrielse från skyldigheten att erlagga restavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om skatt som förfaller till betalning efter ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 1979: 1060.

² Senaste lydelse 1982: 36.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdesskatt

Härigenom föreskrivs att 47 § lagen (1968: 430) om mervärdesskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §

Betalas icke skatt i behörig ordning inom den tid då deklaration för den redovisningsperiod skatten avser skall lämnas enligt 22 § tredje stycket, utgår restavgift på sålunda icke betalat belopp. Har anstånd med betalning av skatt beslutats enligt 45 §, utgår dock restavgift endast på skattebelopp som betalas sedan anståndstiden gått till ända.

Restavgiften är *fyra* öre för varje hel krona av den skatt som icke betalats, dock minst *tio* kronor. Örtal som uppkommer vid denna beräkning jämnas till närmast högre hela krontal.

Restavgiften är *sex* öre för varje hel krona av den skatt som icke betalats, dock minst *femtio* kronor. Örtal som uppkommer vid denna beräkning jämnas till närmast högre hela krontal.

Bestämmelserna i 58 § 2 mom. uppbördslagen (1953: 272) om befrielse från restavgift gäller i tillämpliga delar beträffande restavgift för mervärdesskatt. Bestämmelserna i denna lag om beslut om fastställelse av skatt gäller i tillämpliga delar om beslut i fråga om befrielse från restavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om skatt för vilken deklaration skall lämnas efter ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 1979: 304.

Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 885.

4 Förslag till

Lag om ändring i kupongskattelagen (1970: 624)

Härigenom föreskrivs att 19 § kupongskattelagen (1970: 624)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §²

Kupongskatt betalas genom insättning på särskilt postgirokonto. Inbetalning anses ha skett den dag inbetalningskort eller försändelse, som innehåller gireringskort, inkommit till postanstalt.

Inbetalas kupongskatt ej inom den tid som anges i 8 eller 15 § eller i den ordning som anges i första stycket, utgår restavgift beräknad efter *fyra* öre för varje hel krona av det icke sålunda erlagda beloppet, dock minst *tio* kronor. Öretal som uppkommer vid denna beräkning skall jämnas till närmast högre hela krontal. Utöver restavgift utgår tilläggsavgift. Tilläggsavgift utgår för varje påbörjad tidrymd av sex månader, första gången dock för den tidrymd, som börjar två månader efter utgången av den månad, då betalning skulle ha skett, till dess betalning sker eller förordnande om indrivning meddelas. Tilläggsavgift beräknas för varje tidrymd som nu nämnts till fyra öre för varje hel krona av det icke erlagda beloppet, dock högst tolv öre för hel krona. I övrigt tillämpas i fråga om tilläggsavgift bestämmelserna i denna lag om restavgift. När särskilda omständigheter föranleder det, får riksskatteverket befria från restavgift och tilläggsavgift.

Inbetalas kupongskatt ej inom den tid som anges i 8 eller 15 § eller i den ordning som anges i första stycket, utgår restavgift beräknad efter *sex* öre för varje hel krona av det icke sålunda erlagda beloppet, dock minst *femtio* kronor. Öretal som uppkommer vid denna beräkning skall jämnas till närmaste högre hela krontal. Utöver restavgift utgår tilläggsavgift. Tilläggsavgift utgår för varje påbörjad tidrymd av sex månader, första gången dock för den tidrymd, som börjar två månader efter utgången av den månad, då betalning skulle ha skett, till dess betalning sker eller förordnande om indrivning meddelas. Tilläggsavgift beräknas för varje tidrymd som nu nämnts till fyra öre för varje hel krona av det icke erlagda beloppet, dock högst tolv öre för hel krona. I övrigt tillämpas i fråga om tilläggsavgift bestämmelserna i denna lag om restavgift. När särskilda omständigheter föranleder det, får riksskatteverket befria från restavgift och tilläggsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om skatt som förfaller till betalning efter ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 996.

² Senaste lydelse 1974: 996.

5 Förslag till

Lag om ändring i tullagen (1973: 670)

Härigenom föreskrivs att 21 § tullagen (1973: 670) skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*21 §¹

Betalas ej tull eller annan införselavgift inom föreskriven tid, utgår restavgift med *fyra* öre för varje hel krona av obetalt belopp, dock minst *tio* kronor. Öretal som uppkommer vid beräkning av restavgift jämnas till närmast högre hela krontal. Generaltullstyrelsen får meddela befrielse helt eller delvis från skyldighet att erlagga restavgift, om särskilda skäl föreligger.

Till betalning förfallen tull och annan införselavgift skall på framställning av tullmyndighet indrivas av *utmättningsman*. Därvid äger 60 § 1–3 mom. uppbördslagen (1953: 272) motsvarande tillämpning. Har säkerhet ställts eller utgör varan säkerhet, får avgiften *tagas* ut av säkerheten.

Bestämmelserna i denna lag om tull och annan införselavgift äger motsvarande tillämpning på restavgift enligt första stycket.

Betalas ej tull eller annan införselavgift inom föreskriven tid, utgår restavgift med *sex* öre för varje hel krona av obetalt belopp, dock minst *femtio* kronor. Öretal som uppkommer vid beräkning av restavgift jämnas till närmast högre hela krontal. Generaltullstyrelsen får meddela befrielse helt eller delvis från skyldighet att erlagga restavgift, om särskilda skäl föreligger.

Till betalning förfallen tull och annan införselavgift skall på framställning av tullmyndighet indrivas av *kronofogdemyndigheten*. Därvid skall *utsökningsbalken* tillämpas. Har säkerhet ställts eller utgör varan säkerhet, får avgiften *tas* ut av säkerheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983 och tillämpas i fråga om tull eller annan införselavgift som förfaller till betalning efter ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1974: 982.

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdsson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson, S. Andersson, Rainer, Boström, Bodström, B. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om vissa åtgärder för att förbättra skatteuppbörden**1 Inledning**

En av de viktigaste uppgifterna under kommande år är att med kraft bekämpa alla former av skattefusk och ekonomisk brottslighet. Genom sådana åtgärder kan statens skatteinkomster öka. Detta är också viktigt av rättviseskäl och för att upprätthålla solidaritet och en god samhällsanda. Om ekonomisk brottslighet och olika skatteundandragande åtgärder tillåts att breda ut sig undergrävs medborgarnas känsla för samhällsgemenskap och rättvisa. Detta kommer inte bara att leda till ökande skattebortfall utan även på en rad andra sätt få negativa verkningar på samhällsekonomin. Regeringen kommer därför att intensificera kampen mot skatteflykt, skattefusk och ekonomisk brottslighet.

Jag vill i detta sammanhang nämna att en särskild kommission med uppgift att föreslå åtgärder mot ekonomisk brottslighet och skatteflykt kommer att tillsättas inom kort. Kommissionen skall arbeta mycket snabbt. En uppgift för kommissionen blir att redovisa förslag till i vilka former och med vilken organisation det framtida arbetet från statsmakternas sida mot ekonomisk brottslighet och skatteflykt bör bedrivas.

Jag kan också förutskicka att jag kommer att föreslå regeringen att inhämta lagrådets yttrande över vissa förslag till åtgärder mot skatteflykt och ekonomisk brottslighet. Denna lagrådsremiss kommer att innehålla förslag till en skärpning av den skatteflyktsklausul som antagits av riksdagens borgerliga majoritet under hösten 1980. Denna klausul har fått en så snäv utformning att den framstår som i det närmaste verkningslös. Redan i samband med lagens tillkomst framfördes denna kritik i riksdagen. Genom den tillämpning som bestämmelsen fått i praxis har den uppfattningen också bekräftats. I endast ett av alla de ärenden om förhandsbesked i denna fråga som riksskatteverket har prövat har klausulen ansetts till-

lämplig. I lagrådsremissen kommer vidare att föreslås att preskriptionstiden för betalningsbrott enligt uppbördslagen (1953: 272), UBL, förlängs.

Det finns brister i uppbördssystemet som ger en viss grogrund för skatte- och avgiftsfusk och som sammanhänger med utnyttjandet av s. k. grå arbetskraft. På föredragning av min företrädare har i en proposition (1982/83: 11) föreslagits vissa åtgärder mot det utbredda undandragandet av uppdragsersättningar från beskattning. Dessa är emellertid inte tillräckliga. De bör kunna skärpas ytterligare. Jag tänker då närmast på möjligheten att utvidga området för preliminärskattebetalning genom A-skatt. Detta bör kunna ske genom lagstiftningsåtgärder som emellertid kräver en lagrådsgranskning. Jag återkommer senare med förslag i denna fråga. Redan nu vill jag emellertid föreslå vissa åtgärder för att förbättra skatteuppbörden. Dessa förslag gäller en skärpning av restavgiften och en bättre avvägning av den preliminära B-skatten. Förslagen är av enkel beskaffenhet och torde inte kräva lagrådsgranskning.

I övrigt vill jag förutskicka att jag överväger att avsätta särskilda resurser för att förbättra kontrollen av arbetsgivaravgifterna och preliminärskatten. Det krävs en effektiv och offensiv kontroll under löpande inkomstår av hur företagen och egenföretagarna sköter redovisning och betalning av skatter och avgifter.

2 Förhöjd restavgift

2.1 Inledning

Som ett led i strävandena att effektivisera uppbörden av skatter och avgifter ingår att se över de sanktioner som inträder om skatter eller avgifter inte betalas eller redovisas i föreskriven tid och ordning. De sanktioner som jag härvid främst tänker på är restavgifterna, förseningsavgifterna samt skatte- och avgiftstilläggen. Systemet med förseningsavgifter och skatte- och avgiftstillägg ses f. n. över av skattetilläggsutredningen (Fi 1975: 06) och ett betänkande kommer att avlämnas inom den närmaste tiden. Så snart detta har remissbehandlats kommer jag att föreslå de ändringar som kan vara påkallade.

Som jag redan har nämnt skall jag nu ta upp frågan om restavgiftens storlek. Jag gör detta mot bakgrund av ett förslag som har lagts fram av skatteindrivningsutredningen (B 1981: 02) i betänkandet (Ds B 1981: 12) Restavgift på skatt m. m. En sammanfattning av betänkandet bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av deras ställningstaganden till utredningens förslag bör fogas till protokollet som *bilaga 2*.

2.2 Gällande bestämmelser

Bestämmelser om restavgift finns i så gott som alla uppbörds- och avgiftsförfattningar. Gemensamt för dessa är att de är likalydande med restavgiftsföreskrifterna i UBL. Detta har åstadkommits antingen genom en hänvisning i den särskilda författningen till UBL:s föreskrifter eller genom bestämmelser i specialförfattningen som är desamma som i UBL:s avgiftsregler. Exempel på den sistnämnda utformningen är avgiftsbestämmelserna i stämpelskattelagen (1964: 308) och i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt. Det bör med hänsyn till dessa förhållanden vara tillräckligt att här lämna en redovisning för avgiftssystemet så som det är utformat i UBL.

Restavgift utgår enligt 58 § 1 mom. UBL med 4 öre för varje hel krona av det obetalda skattebeloppet, dock med minst 10 kr. Om öretal uppkommer vid beräkningen skall avgiften jämnas till närmast högre hela krontal.

Den skatt på vilken en skattskyldig på detta sätt kan få betala restavgift är främst preliminär B-skatt, kvarstående skatt eller tillkommande skatt. Om en sådan skatt inte har betalats i rätt tid tas den upp i en restlängd. Restlängden upprättas av länsstyrelsen och överlämnas till kronofogdemyndigheten senast inom två månader efter uppbörds månaden. I längden tas i princip med varje skattebelopp som inte har betalats i föreskriven tid. I längden anges också restavgiftens belopp. Vid restlängdens upprättande är det möjligt att undanta belopp som har betalats för sent men innan längden har färdigställts. I praktiken restförs därför inte belopp som betalas senast vid utgången av månaden efter uppbörds månaden. På beloppet utgår däremot restavgift i vanlig ordning.

En arbetsgivare är skyldig att betala restavgift dels när han försummat att i föreskriven tid och ordning betala in ett skattebelopp som han innehållit genom skatteavdrag (58 § UBL) dels när han har underlåtit att göra skatteavdrag för betalning av arbetstagares preliminära A-skatt eller kvarstående skatt (75 a § UBL).

Vid underlåtenhet att betala innehållen skatt kan arbetsgivaren dessutom bli skyldig att betala en tilläggsavgift. Denna beräknas också efter 4 öre per krona och utgår för varje påbörjad tidrymd av sex månader – med undantag av den första – från utgången av den uppbörds månad under vilken skattebeloppet rätteligen skulle ha redovisats och till dess beloppet betalas eller fastställs till betalning av den lokala skattemyndigheten. Tilläggsavgift får inte tas ut för mer än tre sexmånadersperioder och således inte med mer än sammanlagt 12 % av det obetalda beloppet. Inkl. restavgiften kan en arbetsgivare sålunda påföras en sammanlagd avgift om högst 16 % av innehållet men inte betalat belopp.

Den skattskyldige och arbetsgivaren kan under vissa förhållanden helt eller delvis befrias från restavgiften. Länsstyrelsen får meddela sådan befrielse när särskilda omständigheter föranleder till det (58 § 2 mom. UBL). Närmare föreskrifter om tillämpningen utfärdas av riksskatteverket (RSV Du 1979: 20, RSFS 1979: 71).

2.3 Utredningens förslag

Utredningen konstaterar att restavgiften bör ha flera syften. Den skall främja den skattskyldiges intresse av att betala senast vid uppbördstillfället och också verka för en betalningsvilja efter förfallodagen. Avgiften skall vidare ge staten en rimlig ersättning för indrivningskostnaderna och ränteförlusten och samtidigt utgöra en affärsmässig kostnad för en faktiskt utnyttjad kredit.

Utredningen anser att det nuvarande systemet har väsentliga brister och att det måste komma till stånd en genomgripande konstruktionsändring om avgiften skall fylla de uppställda funktionskraven. Härvid är i första hand fråga om att komplettera restavgiften med en rörlig del. Utredningen anser emellertid att de administrativa problemen med en rörlig restavgift kan medföra en alltför kraftig arbetsbelastning för de kronofogdemyndigheter som inte ännu har datorstöd. Utredningen har därför kommit fram till att det av praktiska skäl inte är möjligt att f. n. införa en rörlig restavgift.

Utredningen tar därefter upp frågan om den nuvarande avgiftens storlek och möjligheten av att i viss mån differentiera avgiften. Avgiften skulle sålunda exempelvis kunna utgå med olika procentsatser beroende på storleken av den restförda skulden. Utredningen anser emellertid att den ökade effektivitet som restavgiften skulle få genom en sådan differentiering inte uppväger de administrativa problem som en sådan lösning skulle medföra. Utredningen stannar därför vid att föreslå en höjning av den procentsats efter vilken den fasta restavgiften skall beräknas. Enligt utredningens uppfattning bör restavgiften höjas till en nivå som innebär en bättre anpassning till den utveckling som räntorna haft sedan nuvarande avgift infördes. Utredningen föreslår att avgiften beräknas efter 8%. Utredningen föreslår vidare att det minsta belopp med vilket restavgift skall påföras höjs till 100 kr. Statsverkets kostnader på grund av ett betalningsdröjsmål överstiger i och för sig detta belopp. Med hänsyn till att en högre minsta avgift skulle kunna framstå som stötande när det gäller små indrivningsbelopp anser utredningen emellertid att höjningen bör begränsas till nämnda belopp.

2.4 Remissinstanserna

Samtliga remissinstanser instämmer i utredningens bedömning att reglerna om restavgiften behöver reformeras. Det helt övervägande antalet accepterar också utredningens ståndpunkt att en konstruktionsändring förutsätter ett datorstöd för myndigheterna. Några remissinstanser framhåller dock att en rörlig restavgift bör kunna införas utan avvaktan på ett datorstöd.

De flesta remissinstanserna godtar utredningens förslag om en höjning av restavgiften till 8%. Några anser emellertid att en restavgift beräknad efter denna procentsats innebär en alltför kraftig höjning medan ett par

remissinstanser anser att avgiften bör höjas ytterligare. Några remissinstanser avstyrker helt förslaget om en höjning av avgiften och menar att ändringar i avgiften bör anstå till dess att ADB-systemet har införts vid alla kronofogdemyndigheter.

De flesta remissinstanserna tillstyrker en höjning av minimibeloppet för restavgiften. Det finns dock olika meningar om hur stort beloppet bör vara. Flertalet tillstyrker utredningens förslag. Några remissinstanser avstyrker en höjning till 100 kr. med hänvisning till att restavgiften inte sällan kan komma att överstiga skatteskulden.

2.5 Föredragandens överväganden

Restavgiftssystemet har kritiserats bl. a. för att det i sin nuvarande form inte är ägnat att verka för en betalning efter det att betalningsförsummelsen väl är ett faktum. En rörlig restavgift skulle kunna ha en sådan effekt. Utredningen har emellertid avstått från att lägga fram något förslag om detta eftersom en rörlig restavgift skulle medföra alltför stora administrativa problem för de kronofogdemyndigheter som saknar datorstöd.

Det helt övervägande antalet remissinstanser delar utredningens bedömning i detta avseende. Även jag ansluter mig till uppfattningen att man f. n. inte bör genomföra någon ändring av restavgiftens konstruktion. En konstruktionsändring är dock nödvändig om restavgiften skall kunna fungera som ett betalningsstimulerande påtryckningsmedel också efter förfallodagen. Skatteindrivningsutredningen bör därför i sitt fortsatta arbete överväga hur ett nytt avgiftssystem bör utformas. Det bör enligt min bedömning bli möjligt att utan större administrativa svårigheter hantera en differentierad avgift sedan alla kronofogdemyndigheter knutits till kronofogdemyndigheternas datasystem (REX-systemet). Utbyggnaden av detta system skall vara genomförd budgetåret 1983/84.

Bestämmelserna om restavgiften tillkom när den allmänna räntenivån var väsentligt lägre än vad som nu är fallet. När den nuvarande restavgiften infördes år 1943 var diskontot 3 %. Diskontot har därefter höjts successivt och uppgår f. n. till 10 %. De allmänna inlånings- och utlåningsräntorna har självfallet höjts i motsvarande takt.

Även om man alltså på sikt kan förutse ett bättre restavgiftssystem än det nuvarande kan man med hänsyn till rådande indrivningsbalans enligt min mening inte avstå från att vidta de åtgärder inom ramen för nuvarande system som kan förbättra situationen.

De flesta remissinstanserna delar utredningens uppfattning att restavgiften nu bör höjas. Några av dem föreslår att höjningen begränsas till 6 % medan några anser att höjningen bör vara större än vad utredningen har föreslagit. Det helt övervägande antalet ansluter sig dock till utredningens förslag om en höjning till 8 %.

För egen del får jag i denna fråga anföra följande.

Som jag nämnt har nuvarande procenttal för restavgiften gällt sedan 1943 och det allmänna ränteläget sedan dess höjts väsentligt. Detta har naturligtvis medfört en minskning av restavgiftens effekt på betalningsbägenheten och jag bedömer det som önskvärt att avgiften nu höjs i avvaktan på överväganden av ett kommande förslag till en mer genomgripande omkonstruktion.

I fråga om höjningens storlek står valet enligt min uppfattning mellan procentsatserna 6 och 8 %. Vid detta val måste beaktas att avgiften inte är avdragsgill vid inkomsttaxeringen. Vid inte särskilt långa dröjsmål med betalningen kommer avgiften att motsvara en hög ränta även om procentsatsen är relativt låg. Denna effekt kan lindras genom att länsstyrelsen nedsätter avgiften i enlighet med de föreskrifter som RSV har utfärdat med stöd av 58 § UBL. Det är emellertid tydligt att framställningarna om befrielse från eller nedsättning av restavgiften blir allt fler ju större avgiften är. Som RSV har framhållit i sitt remissyttrande är det viktigt att antalet ärenden av detta slag inte ökas hos myndigheterna och domstolarna. Till detta kommer att höjningen också bör avvägas med tanke på att nuvarande restavgift på ett smidigt sätt bör kunna anknytas till ett kommande omkonstruerat och mer nyanserat avgiftssystem.

De här redovisade omständigheterna talar enligt min mening för att man inte nu vidtar en höjning som skulle innebära en fördubbling av avgiften. Man får enligt min bedömning en från olika synpunkter tillfredsställande avvägning om avgiften bestäms till 6 %. Jag föreslår att restavgiften höjs till denna procentsats. Utredningen har inte föreslagit någon höjning av den procentsats som tilläggsavgiften beräknas efter och jag har inte heller för egen del ansett mig böra lägga fram något sådant förslag. Frågan om tilläggsavgiften bör lämpligen ingå i de kommande övervägandena om en ändrad restavgiftskonstruktion.

Utredningen har också föreslagit en höjning av det minsta belopp som restavgiften skall utgå med. Förslaget i denna del har föranlett delade meningar bland remissinstanserna. De som avstyrker förslaget om en höjning från 10 till 100 kr. gör detta framför allt med hänvisning till att fordringarna inte sällan uppgår till låga belopp och att restavgiften i sådana fall kan komma att överstiga skatteskulden.

En höjning av restavgiften till 6 % bör enligt min mening kombineras med en höjning av minimiavgiften. Jag har dock förståelse för de synpunkter som anförts av de remissinstanser som inte ansett sig kunna tillstyrka en höjning till 100 kr. Jag föreslår att minimiavgiften bestäms till 50 kr.

De föreslagna höjningarna beräknas komma att medföra en inkomstökning för statsverket i storleksordningen 30–35 milj. kr. om året.

De åtgärder som jag här förordar medför ändring i bl. a. 21 § tullagen (1973: 670). Jag vill i sammanhanget ta upp en annan fråga som rör denna

bestämmelse. Paragrafens andra stycke innehåller regler om indrivning av tull m. m. Sålunda stadgas här bl. a. att till betalning förfallen tull och andra införselavgifter på framställning av tullmyndighet skall indrivas av utmättningsman samt att 60 § 1–3 mom. UBL därvid äger motsvarande tillämpning. Sistnämnda bestämmelse, som bl. a. rör verkställighet av utmätning, har emellertid utmönstrats ur UBL i samband med ikraftträdandet av den nya utsökningsbalken den 1 januari 1982. Från nämnda tidpunkt skall också med utmättningsman avses kronofogdemyndighet.

Visserligen sägs i lagen (1981:775) om införande av utsökningsbalken dels att, om det i lag eller annan författning förekommer hänvisning till en föreskrift som ersatts genom bestämmelse i utsökningsbalken eller i nyssnämnda lag, de nya bestämmelserna skall gälla, dels att vad som i särskild lag eller annan författning sägs om utmättningsman i stället skall avse kronofogdemyndigheten. När nu ändock 21 § tullagen skall ändras bör däri direkt anges att kronofogdemyndigheten är den myndighet som handhar indrivning av tull och andra införselavgifter samt att verkställigheten därvid skall äga rum enligt utsökningsbalken. Jag förordar således att ändring vidtas i dessa hänseenden.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1983 och i princip tillämpas ifråga om skatter och allmänna avgifter som förfaller till betalning efter ikraftträdandet. Övergångsbestämmelserna i de olika lagförslagen har utformats i enlighet härmed.

3 Förbättrad uppbörd av B-skatt

3.1 Gällande rätt

Preliminär B-skatt betalas huvudsakligen av skattskyldiga som driver rörelse. Till denna grupp hör juridiska personer och fysiska personer som driver egen bokföringspliktig verksamhet. Även jordbrukarna hör dit. Skatten skall utgå enligt en preliminär debitering och avse inkomst från samtliga förvärvskällor. Skatten skall enligt huvudregeln i 13 § UBL utgå med belopp som motsvarar den slutliga skatt som har påförts den skattskyldige året före inkomståret. Vissa skatter och avgifter som är mindre frekventa skall dock räknas bort från den slutliga skatten. Denna schablonberäkning innebär att den preliminära B-skatten för det aktuella inkomståret blir lika stor som skatten för den inkomst som den skattskyldige haft två år tidigare.

3.2 Föredragandens överväganden

Det nuvarande systemet har visat sig medföra att den debiterade preliminärskatten ofta blir lägre än vad som motiveras av den skattskyldiges inkomstsituation. De skattskyldiga betalar betydande belopp efter in-

komståret genom fyllnadsinbetalning eller som kvarstående skatt. Fyllnadsinbetalningarna avseende preliminär B-skatt uppgick för år 1981 till 4,9 miljarder kr. medan den debiterade preliminära B-skatten för samma år var 13,6 miljarder kr. Endast 70% av den debiterade kvarstående skatten inflyter under de uppbörds månader då beloppen förfaller till betalning. Det innebär att stora belopp restförs för att sedan lämnas till indrivning. Med hänsyn till preliminärskattesystemets grundläggande syfte att nå i möjligaste mån överensstämmelse med den slutliga skatten är nuvarande huvudregel för B-skatteuttag inte väl avvägd.

När det gäller löntagarna är förhållandet ett annat. Systemet med preliminär A-skatt medför att löntagarna betalar en preliminär skatt som leder till en god överensstämmelse med den slutliga skatten.

Skillnaden i preliminärt skatteuttag för dem som betalar A-skatt och dem som betalar B-skatt innebär en fördelningspolitisk orättvisa i den meningen att de senare får en skattecredit som inte tillkommer löntagarna.

De här redovisade förhållandena framstår enligt min mening som otillfredsställande. Jag ser det därför som ytterligt angeläget att nu få till stånd en sådan ändring i UBL:s bestämmelser att den preliminära B-skatten redan inför nästa år generellt kan debiteras enligt regler som leder till en bättre överensstämmelse med den slutliga skatten än hittills. Man kan som jag ser det nå detta syfte huvudsakligen på två sätt.

En möjlighet är att i princip efterlikna de bestämmelser som enligt lagen (1959: 552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981: 691) om socialavgifter gäller för en uppräkningsavgift för de preliminära arbetsgivaravgifterna. Enligt dessa bestämmelser (20 §) får regeringen förordna om en höjning av den för utgiftsåret gällande preliminära avgiften om avgiftsunderlaget kan antas komma att undergå en mer betydande ändring till följd av den allmänna löneutvecklingen. Löneutvecklingen har varit sådan att beslut av detta slag regelmässigt har meddelats varje år i oktober månad året före utgiftsåret.

En annan möjlighet är att i UBL ange den procentsats med vilken uttaget av den preliminära skatten skall räknas upp. Detta kan ske genom att i 13 § UBL införa som huvudregel, att preliminär B-skatt skall utgå med ett belopp som motsvarar vissa procent av den slutliga skatt som debiterades året före det aktuella inkomståret.

Det uppräkningsförfarande som gäller i fråga om de preliminära arbetsgivaravgifterna synes inte med fördel kunna tillämpas på den preliminära B-skatten. Bland B-skattebetalarna spelar de juridiska personerna den mest betydande rollen och den allmänna löneutvecklingen torde när det gäller dessa inte bli någon god mätare för bestämmandet av ett uppräkningsstal. Man bör därför enligt min mening välja det andra alternativet och alltså i UBL ange med hur många procent av den slutliga skatten som B-skatten skall utgå. Med tanke på att den slutliga skatt som det här är fråga om avser inkomster för ett år som ligger två år före det aktuella inkomståret, anser

jag det vara en lämplig avvägning att låta B-skatten utgå med 120 %. Jag föreslår att 13 § UBL ändras i enlighet härmed.

Det säger sig självt att en regel av detta slag i det särskilda fallet ibland kan medföra att den skattskyldige kommer att uppfatta den preliminära skatten som för stor och att detta i sin tur leder till en ökning av jämningsansökningarna. Den av mig föreslagna uppräkningsbör dock för det helt övervägande antalet skattskyldiga komma att ganska väl svara mot inkomstutvecklingen och därför accepteras. De olägenheter som en ökning av jämningsansökningarna eventuellt kan komma att innebära kommer enligt min mening att mer än väl uppvägas av den förbättring av uppbörden som den föreslagna metoden kommer att medföra.

Den föreslagna ändringen kan beräknas medföra en tidigareläggning av skatteinbetalningar i storleksordningen 2 miljarder kr. Beräkningen är dock osäker.

4 Offentlig upphandling

I detta sammanhang vill jag också nämna att regeringen avser att utfärda nya bestämmelser i upphandlingsförordningen (1973: 600). Denna förordning reglerar den offentliga upphandlingen på den statliga sidan. De nya bestämmelserna syftar till att öka samarbetet mellan skattemyndigheterna och de myndigheter som gör upphandlingar och att förhindra att företag, som inte betalar skatter och allmänna avgifter i föreskriven tid och ordning, anlitas som leverantörer till staten. Den upphandlande myndigheten åläggs att från skattemyndigheterna inhämta uppgifter som har betydelse vid bedömningen av anbudsgivaren, om detta inte framstår som obehövt. Denna kontroll är således inte ovillkorlig. Undantaget innebär bl. a. att företag som myndigheten har goda skäl att bedöma som skötsamma, t. ex. stora och välkända företag, inte behöver kontrolleras. Den undersökning som myndigheten normalt skall göra är att kontrollera att anbudsgivaren i föreskriven ordning är registrerad för betalning av mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och innehållen preliminär A-skatt. Det skall också undersökas om anbudsgivaren har skatte- eller avgiftsskulder. Anbud får inte antas om anbudsgivaren inte fullgjort sin registreringsskyldighet i fråga om mervärdesskatt, innehållen preliminär A-skatt och arbetsgivaravgifter. När det gäller anbudsgivarens bristande skötsamhet i fråga om redovisning och inbetalning av skatter och avgifter bör detta helt naturligt komma in som ett negativt moment i den affärsmässiga bedömning som upphandlingsmyndigheten har att göra. Om en leverantör som har skatte- eller avgiftsskulder anlitas skall kronofogdemyndigheten underrättas om detta. Begär kronofogdemyndigheten det skall uppgift också lämnas om ersättningen och dag för utbetalning av denna. De här redovisade bestämmelserna gäller liksom upphandlingsförordningen i övrigt de statliga myndigheterna.

Jag räknar med att kommun- och landstingsförbunden kommer att ändra sina normalreglementen på samma sätt som nu sker med den statliga upphandlingsförordningen så att också de kommunala upphandlingsmyndigheterna kommer att göra samma kontroll som de statliga myndigheterna på detta sätt åläggs.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen dels föreslår riksdagen att anta inom budgetdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i uppbördslagen (1953: 272)
2. lag om ändring i stämpelskattelagen (1964: 308)
3. lag om ändring i lagen (1968: 430) om mervärdeskatt
4. lag om ändring i kupongskattelagen (1970: 624)
5. lag om ändring i tullagen (1973: 670)

dels bereder riksdagen tillfälle att avge yttrande över vad jag har anfört om den offentliga upphandlingen.

Ärendet bör behandlas av riksdagen under innevarande år.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att dels genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram dels lämna riksdagen tillfälle att avge yttrande i de hänseenden som anges i föredragandens hemställan.

*Bilaga 1***Sammanfattning av betänkandet Restavgift på skatt m.m. (Ds B 1981:12)**

Skatteindrivningsutredningen har till uppgift att se över bestämmelserna om indrivning av skatter och avgifter m.m. Restförda belopp har under senare år ökat kraftigt. Mot den bakgrunden skall utredningen enligt direktiven skyndsamt överväga åtgärder för att förenkla och stärka samhällets indrivning av skatter och avgifter. I enlighet med direktiven har utredningen inlett sitt arbete med en översyn av restavgiftssystemet.

Restavgiftssystemet omfattar i stort sett samtliga skatter och avgifter. Restavgift uttas i allmänhet när skatt eller avgift inte betalas inom föreskriven tid. Avgiftens konstruktion och storlek är densamma oavsett medelslag. Avgiften är fast och utgår med 4% av det obetalda beloppet, dock minst med 10 kr. Den påverkas således inte av den tid som hinner förflöta mellan förfallodagen och betalningsdagen. Under vissa förutsättningar kan den betalningsskyldige helt eller delvis befrias från sin skyldighet att betala restavgift. Arbetsgivare som inte betalat innehållen skatt inom föreskriven tid kan förutom restavgift bli skyldig att betala en tilläggsavgift. Den är också 4% av obetalt belopp och kan tas ut för högst tre sexmånadersperioder.

Nuvarande bestämmelser om restavgift infördes år 1943. Bortsett från en höjning av minsta beloppet till 10 kr. har varken avgiftens utformning eller storlek ändrats sedan dess. Omfattningen av inlevererade restavgifter har däremot ökat. År 1980 inlevererades rest- och tilläggsavgifter till ett sammanlagt belopp av 87 milj. kr.

Utredningen konstaterar att restavgiften har olika funktioner att fylla, nämligen att

- tillgodose intresset av att betalning sker vid uppbördstillfället,
- verka för snabb betalning även efter förfallodagen och därigenom bidra till att indrivningen effektiviseras,
- ge staten en rimlig ersättning för indrivningskostnaderna, samt
- täcka statens ränteförlust och samtidigt utgöra en allfärmässig kostnad för en faktisk utnyttjad skattecredit.

Utredningen anser att det nuvarande restavgiftssystemet har väsentliga brister och behöver reformeras för att de angivna funktionerna skall fyllas. Särskilt gäller att en fast avgift såsom den nuvarande visserligen tillgodoser intresset av att betalning sker vid uppbördstillfället, men den verkar inte betalningsfrämjande under indrivningsstadiet. Då är dess funktion närmast den motsatta. En fast restavgift innebär ju att kreditkostnaden minskar med kredittidens längd. Här ligger den kanske allvarligaste bristen med restavgiftens nuvarande utformning.

En annan brist gäller avgiftens storlek. Med hänsyn till bl.a. det all-

männa ränteläget anser utredningen att en restavgift om 4 % inte längre kan anses utgöra ett tillräckligt kraftigt påtryckningsmedel. Den ger inte staten tillräcklig ersättning för indrivningskostnaden och för den ränteförlust som görs. Restavgiften tillgodoser inte heller intresset av att utgöra en affärs-mässig kostnad för krediten.

Vid sina överväganden om ändringar i restavgiftssystemet har utredningen haft vissa särskilda utgångspunkter. Den viktigaste är att de flesta av landets kronofogdemyndigheter fortfarande arbetar utan datorstöd. Sedan år 1972 pågår viss försöksverksamhet med ett ADB-baserat redovisningssystem inom exekutionsväsendet, det s. k. REX-systemet. Regeringen har uppdragit åt en särskild utredare att pröva frågan om hur datorstödet för exekutionsväsendet slutligen bör utformas. Enligt vad som under hand inhämtats kommer utredaren vid halvårsskiftet 1981 att föreslå ett genomförande av det nuvarande REX-systemet över hela landet. Ett sådant genomförande kan dock tidigast vara avslutat under våren 1984. Det innebär att restavgiften under alla förhållanden även under de närmaste åren skall administreras i ett manuellt redovisningssystem vid ett stort antal kronofogdemyndigheter.

Enligt utredningen måste restavgiftssystemet göras till föremål för genomgripande konstruktionsändringar om avgiften skall fylla de uppställda funktionskraven. Det följer främst av kravet på att restavgiften skall verka för snabb betalning även efter uppbördstillfället. För att åstadkomma ett tryck på gäldenären att betala under indrivningsskedet måste restavgiften öka under den tid som förflyter mellan förfallodagen och den dag då betalning sker. Den nuvarande restavgiften, som är fast, bör därför kompletteras med en rörlig del.

En rörlig restavgift medför emellertid betydande administrativa problem. Den rörliga delen måste räknas ut vid flera tillfällen under indrivningsarbetet. Sådana uträkningar är tidsödande om de skall göras manuellt. Ett annat problem är att en rörlig avgift försvårar de omräkningar av skulden och restavgiften som måste göras när skatte- eller avgiftsbeloppet nedsätts vid t. ex. ändringar i taxeringen.

Utredningen anser att de administrativa problemen med en rörlig restavgift kan medföra en alltför kraftig arbetsbelastning för de kronofogdemyndigheter som saknar datorstöd. Av den anledningen är det för närvarande inte möjligt att övergå till ett sådant system. Vidare överväganden i ämnet måste grundas på den slutliga utformningen av ett datorstöd till kronofogdemyndigheterna. I avvaktan på en lösning av denna fråga begränsar sig utredningen därför till att föreslå en uppräknig av restavgiften. I den mån förutsättningar därför uppstår under utredningens fortsatta arbete är utredningen beredd att återkomma till frågan om en rörlig restavgift.

Det är möjligt att differentiera restavgiften i samband med en uppräknig. Avgiften skulle således kunna utgå med olika procentsatser beroende på storleken av den restförda skulden. Med en sådan ordning kan restav-

giftens funktion som påtryckningsmedel förstärkas när det gäller större belopp. Även om en differentierad restavgift endast utgår enligt två nivåer uppkommer emellertid administrativa svårigheter, som bl. a. hänger samman med att avgiften ibland måste räknas om från den högre till den lägre nivån. Utredningen anser inte att den ökade effektivitet som eventuellt skulle uppnås genom en differentiering är tillräcklig för att nu motivera en sådan konstruktion. Utredningen stannar därför vid att endast föreslå en höjning av den procentsats efter vilken nuvarande restavgift beräknas.

Procentsatsen för restavgiften bör avvägas med utgångspunkt från de funktioner som avgiften skall fylla. Om restavgiften skall vara ett effektivt påtryckningsmedel vid uppbördstillfället måste en kostnadsjämförelse visa att dröjsmål med betalning av skatter och avgifter är en oförmånlig kreditform i förhållande till ett vanligt lån. Eftersom restavgiften är fast måste procentsatsen således bestämmas med hänsyn till den kredittid som i allmänhet uppkommer genom betalningsdröjsmålet.

Enligt utredningen bör procentsatsen avvägas så att restavgiften effektivt tillgodoser funktionskraven vid dröjsmål med betalning på omkring 6–8 månader från förfallodagen. Denna bedömning grundar sig på uppgifter om den tid som normalt förflyter från förfallodagen till dess kronofogdemyndigheten erhåller indrivningsuppdrag. Den grundar sig vidare på vissa statistiska uppgifter om hur betalningar i allmänhet fördelar sig över indrivningstiden. Åtskilliga gäldenärer skaffar sig eller får visserligen längre kredittider än 6–8 månader. Skulle restavgiften avvägas med större hänsyn till dessa indrivningsfall blir den emellertid alltför kraftig vid korta betalningsdröjsmål.

Nuvarande restavgift om 4% innebär en årsränta på endast 6–8% vid betalning inom 6–8 månader från förfallodagen. Enligt utredningens uppfattning bör restavgiften höjas till en nivå som innebär en bättre anpassning till ränteläget. Utredningen föreslår att avgiften skall beräknas efter 8%. Förslaget skall ses mot bakgrund av att restavgiften – till skillnad från vanlig ränta – inte är avdragsgill vid inkomsttaxeringen.

Vid korta betalningsdröjsmål kan ett restavgiftsuttag om 8% ibland framstå som en alltför kraftig sanktion. Av den anledningen bör vissa av riksskatteverket utfärdade föreskrifter om befrielse från restavgift ses över. Syftet med en sådan översyn bör vara att vidga möjligheterna för andra än näringsidkare att helt eller delvis erhålla befrielse från restavgiften vid korta betalningsdröjsmål. Beträffande näringsidkare synes de nu gällande föreskrifterna i stort sett ge tillräckliga möjligheter till befrielse.

Om restavgiften höjs till föreslagna 8% anser utredningen att det sammanlagda avgiftsuttaget vid försenad betalning av innehållen skatt är tillräckligt. Någon ändring av procentsatsen för tilläggsavgiften föreslås därför inte.

Utredningen föreslår en höjning av det minsta belopp som tas ut i restavgift. Hänsyn har därvid tagits till tidigare undersökningar om stats-

verkets kostnader för handläggningen av mål hos kronofogdemyndigheterna. Statsverkets sammanlagda kostnader på grund av betalningsdröjsmål torde motivera en minsta avgift som överstiger 100 kr. Utredningen anser emellertid att höjningen bör begränsas till nämnda belopp med hänsyn till att restavgiftsuttaget annars kunde framstå som stötande när det gäller små indrivningsbelopp.

Utredningen beräknar att den föreslagna höjningen av restavgiften kommer att innebära en inkomstökning för statsverket i storleksordningen 60–65 milj. kr. om året. De ändrade bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1982.

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av riksförsäkringsverket (RFV), statskontoret, riksrevisionsverket (RRV), riksskatteverket (RSV), statens jordbruksnämnd, generaltullstyrelsen, kammarrätten i Jönköping, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Malmöhus, Göteborgs och Bohus län, lokala skattemyndigheterna i Malmö, Göteborgs, Karlstads och Östersunds fögderier, kronofogdemyndigheterna i Stockholm, Sollentuna, Södertälje, Göteborg och Skövde, utredningen (Fi 1973: 01) om säkerhetsåtgärder m. m. i skatteprocessen (USS), Sveriges advokatsamfund, Sveriges industriförbund (SIF), Sveriges hantverks- och industriorganisation – Familjeföretagen (SHIO), Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Tjänstemännens centralorganisation, Centralorganisationen SACO/SR, Landsorganisationen (LO), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges Redareförening, Svenska Bankföreningen, Svenska Företagares Riksförbund (SFR), Svenska Sparbanksföreningen, Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, Föreningen Sveriges kronofogdar, Föreningen Sveriges uppbördschefer och Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund.

Yttrande har avgetts gemensamt av SIF och SAF. LRF har återopat ett yttrande som avgetts av Lantbrukarnas skattedelegation.

Sammanställning av remissyttrandena

Allmänt

Samtliga remissinstanser vitsordar behovet av att reformera reglerna om restavgift. De flesta anser att restavgiften på ett eller annat sätt bör sättas i relation till dröjsmålet med betalningen.

Det helt övervägande antalet remissinstanser accepterar också utredningens bedömning att en ändring av restavgiftens konstruktion förutsätter ett datorstöd för kronofogdemyndigheterna. Några remissinstanser har dock en annan uppfattning. *LRF*, *LO* och *SFR* framhåller att en rörlig restavgift bör införas utan att avvakta ADB-stöd. *Föreningen Sveriges fögderitjänstemän* anser att ett system med en rörlig restavgift bör införas samtidigt med en höjning av den fasta avgiften och utan att avvakta ADB-stöd.

Höjning av procentsatsen för restavgiften

Några remissinstanser anser att en höjning av avgiften inte bör göras f. n. *Länsstyrelsen i Södermanlands län*, *advokatsamfundet*, *SAF* och *SIF*

samt Svenska Bankföreningen menar att mycket talar för att ändringar i avgiftens storlek bör göras först sedan datorstödet för kronofogdemyndigheterna har införts över hela landet och ett eventuellt påminnelseförfarande har genomförts.

De flesta remissinstanserna godtar en höjning av restavgiften. Utredningens förslag om en höjning av restavgiften till 8% godtas i princip eller lämnas utan erinran av RFV, RRV, kammarrätten i Jönköping, statens jordbruksnämnd, generaltullstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms län, Östergötlands län, Jönköpings län, lokala skattemyndigheterna i Karlstads och Östersunds fögderier, kronofogdemyndigheterna i Södertälje, Göteborg och Skövde, USS, SHIO, SACO/SR, Svenska Sparbanksföreningen, Föreningen Sveriges fögderitjänstemän, Föreningen Sveriges kronofogdar och Föreningen Sveriges uppbördschefer.

Av de remissinstanser som accepterar förslaget anser några att en högre procentsats bör tas ut på större belopp. Kronofogdemyndigheterna i Södertälje och Skövde samt SACO/SR föreslår att en avgift beräknad efter 12% tas ut på belopp som överstiger 100 000 kr. USS anser att avgiften bör öka efter vissa bestämda tidsintervaller, t. ex. varje halvår.

Några remissinstanser anser att utredningens förslag är otillräckligt. Kronofogdemyndigheten i Stockholm föreslår en fast restavgift på 10% under uppbördsåret och därefter en rörlig ränta som avsevärt överstiger diskontot. Kronofogdemyndigheten i Sollentuna föreslår en restavgift knuten till diskontot och kombinerad med en fast restavgift.

Några remissinstanser menar att utredningens förslag om en restavgift beräknad efter 8% är en alltför kraftig höjning. Statskontoret, länsstyrelserna i Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län samt lokala skattemyndigheten i Malmö förordar en avgift som beräknas efter 6%. Länsstyrelsen i Södermanlands län och lokala skattemyndigheten i Göteborg framför liknande synpunkter. Statskontoret anser att kronofogdemyndigheterna bör ges möjlighet att debitera en tilläggsavgift beräknad efter exempelvis 4% på restförda belopp som överstiger 10 000 kr., om betalning inte sker inom sex månader. Lokala skattemyndigheten i Malmö föreslår att restavgiften skall utgå med 2% i de fall betalning sker senast vid utgången av uppbörds månaden.

RSV har i princip ingen erinran mot att procentsatsen för restavgiften höjs. Verket framhåller dock att det är viktigt att antalet framställningar om befrielse från eller nedsättning av restavgiften hos främst länsstyrelserna inte ökas utan vägande skäl.

Kammarrätten i Jönköping ifrågasätter om inte en lägre avgift än 8% borde vara tillräcklig i fråga om mervärdeskatt, som inte sällan debiteras med höga belopp.

Minimibelopp m. m.

De flesta remissinstanser tillstyrker en höjning av det minsta belopp som

bör utgå i restavgift. Det finns dock olika meningar om hur stor den minsta avgiften skall vara.

LRF anser att en höjning till 25 kr. är tillräcklig. *Länsstyrelserna i Södermanlands län, Malmöhus län och Jönköpings län, RSV* samt *Föreningen Sveriges uppbördschefer* föreslår att avgiften bestäms till lägst 50 kr. *RSV* menar att önskemålet om en kostnadstäckning för statsverket inte motiverar att sambandet mellan restavgiftens storlek och skattens storlek överges i så stor omfattning som skulle bli fallet vid en hundrakronorsgräns. Verket anser dessutom att restavgiften inte bör vara större än skattefordringen om denna understiger 50 kr. *RRV* avstyrker att minimiavgiften höjs till 100 kr. Verket menar att minimiavgiften blir oproportionerligt stor när fordringen endast uppgår till ett par hundra kronor och befarar därför att ansökningar om befrielse som rör små belopp i alltför hög grad kan komma att ta länsstyrelsernas resurser i anspråk.

Flertalet remissinstanser tillstyrker utredningens förslag. Många av dessa framhåller dock att restavgiften inte bör överstiga själva fordringsbeloppet. *Länsstyrelsen i Göteborg* föreslår att avgiften bestäms till 50 kr. för belopp som understiger 500 kr. och till 100 kr. för belopp som överstiger 500 kr. Liknande synpunkter framförs av *kronofogdemyndigheten i Stockholm*.

RFV, kammarrätten i Jönköping, länsstyrelserna i Stockholms län och Jönköpings län, Föreningen Sveriges uppbördschefer och Föreningen Sveriges kronofogdar anser att möjligheterna att medge befrielse från restavgiften bör ses över. *Kronofogdemyndigheterna* anser allmänt att möjligheten att medge befrielse bör överflyttas till dem.

